

M

K

B

T

Á

J

É

K

O

Z

T

A

T

Ó

PROGRAMOK
HÍREK
KÖZLEMÉNYEK
HIRDETMÉNYEK
JELENTÉSEK
BESZÁMOLÓK
SZAKCIKKEK

1998

NOVEMBER-DECEMBER

Dr. LEÉL-ŐSSY SÁNDOR

ny. szakfelügyelő, a földrajztudományok kandidátusa, a Társulat alapító tagja, a 60-as években titkára, a 70-es években a Földrajzi-, majd a Karsztmorfológiai szakbizottság vezetője; 1986-ban Kadić Ottokár érem kitüntette, 1991-től a Társulat tiszteleti tagja, életének 74. évében elhunyt. Szeptember 16-án a család és barátai mellett nagyszámú tanítványa kísérte utolsó útjára a Farkasréti temetőben, akikbe ő oltotta be a barlangok iránti érdeklődést, és akik közül sokan választották hivatásul is a földtudományokkal való foglalkozást.

DR. BOHN PÉTER

a földtani tudományok kandidátusa, a Központi Földtani Hivatal volt főosztályvezetője, a Magyar Állami Földtani Intézet ny. főmunkatársa, a Magyarhoni Földtani Társulat választmányi tagja, szakbizottságvezetője, számos kitüntetés birtokosa, életének 61. évében elhunyt. Nem volt aktív barlangkutató, de – elsősorban a jösvafői Karsztkutató Állomáshoz kapcsolódóan – szoros baráti szálak fűzték a barlangkutatókhoz, akik a családdal és a szakma nagyszámú képviselőjével együtt szeptember 24-én kísérték utolsó útjára a Farkasréti temetőben.

MKBT Tájékoztató

Megjelenik minden páratlan hónap elején

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

1027 Budapest, Fő utca 68. Tel./Fax: 201-9493. E-mail: mkbt@mail.matav.hu

Szerkesztő: Fleck Nóra

Felelős kiadó: dr. Hevesi Attila

A tájékoztató számára leadott cikkek, anyagok tartalmáért a szerzőik felelősek.

Lapzárta: a megjelenés előtti hónap 5.-én.

PROGRAMOK, RENDEZVÉNYEK

Halottak emlékéül — élők intelméül

Október 30-án, pénteken 17³⁰-kor csendes megemlékezést tartunk elhunyt barlangkutató társainkról a Szemlő-hegyi-barlang feletti *Barlangkutató Emlékkertben*. A megemlékezésre minden tagtársunkat és hozzátartozót szeretettel várunk.

Barlangkutatók Szakmai Találkozója

1998. november 6—8.

Miskolc-Egyetemváros

Program:

November 6. péntek (A/3 épület, III. em. 317., 13. előadó)

18⁰⁰ - Regisztráció

Kötetlen beszélgetés, ismerkedés

November 7. szombat (A/6 épület, fsz. 29., 19. előadó)

9⁰⁰ Megnyitó (dr. Hevesi Attila)

Dr. Dénes György tiszteletbeli elnök köszöntése 75. születésnapja alkalmából
A Cholnoky-pályázat eredményhirdetése (Szekely Kinga)

10⁰⁰ Előadások

Általános szekció

Takácsné Bolner Katalin: A Barlangtani Osztály által végzett ásványtani kutatások első eredményei

Kraus Sándor: Képződmények metszetei

Csige István—Hakl József—Hunyady Ilona: Sugárveszély és sugárvédelem barlangokban

Borsos János: Omlások előjeleinek észlelése. "Pánik-út" meghatározása barlangnál, sziklafalnál

Bajna Bálint: Az MTSz Barlang Bizottságának tevékenysége

12³⁰ Ebédszünet

14⁰⁰ Előadások

Észak-Magyarország szekció

Dénes György dr.: A borsodnádasdi Kőpes barlangja

Kovács Zsolt: A Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület Miskolc környéki kutatásai

Lengyel János: Radonetektoros vizsgálaton alapuló feltárások a Nyugati-Bükkben

Elekes Balázs: A Bolhási—Jávorkúti-barlangrendszer feltárása

III. Élettani, Klimatológiai és Mikrobiológiai Expedíció, Baradla '98:

Fehér Katalin—Bognár Csaba—Hakl József dr.—Janata Károly—Nagy Ferenc—Vértes László:

Összetoglaló az Aggteleki-cseppkőbarlangban 1998. június 6—28. között végzett méréseinkről

Tóth Judit dr.—Szabó György dr.: Élettani vizsgálatok az expedíció résztvevő barlangkutatókon

Rajczy Judit: Vízkémiai vizsgálati gyakorlatok a Baradla- és Béke-barlangban

Nyerges Attila: Kossuth-barlangi morfológiák

18⁰⁰ Vacsoraszünet

19⁰⁰ Videovetítések

Sári Attila: Az esztramosi Rákóczi-barlang vizalatti részei

Boros Csaba: Videofilm az Esztramosról

Szabó Zoltán: A Kossuth-barlang víz alatti szakaszainak továbbkutatása

Kovács Jenő: Baradla expedíció '98

November 8. vasárnap (A/3 épület, III. em. 317., 13. előadó)

9⁰⁰ Előadások

Dunántúl szekció

Parrag Tibor: Néhány mecseki karsztforrás vízkémiai vizsgálata

Takácsné Bolner Katalin: Egy hazánkban eddig ismeretlen kiválástípus előfordulása a Pál-völgyi-barlangban

Juhász Márton: Denevérkutatás gerecsei barlangokban

Bognár Csaba: A Szemlő-hegyi barlangterápián résztvevők és a barlangi környezet mikrobiológiai vizsgálata

Dezsó József: Monitoring rendszer telepítésének terve a Szársomlyó hegyc

Külföld szekció

Sváb Emese: A Sváb-Alb barlangjai

Zsolyomi Zsolt: Az FTSK spanyolországi túrája (BU-56, -1040 m, Alba-barlang, Sistema Arañonera, kanyontúrák)

Börcsök Péter: Michel Gortani - 98-as feltárások

Pószterek, bemutatók

Bognár Csaba: Barlangi élettani és klimatológiai expedíciók

Csige István–Hunyady Ilona–Hakl József: Radon a környezetben

Elekes Balázs–Nyerges Attila: A Bolhási—Jávorkúti-barlangrendszer feltárása

Kraus Sándor: Képződmények metszetei

Lénárt László dr.: Tanulmányúti szakmai képek (Bihar, Dachstein)

(Az előadások időtartama max. 20 perc, kérjük az előadóktól ennek betartását.)

JUBILEUMI KÖZGYŰLÉS

a Magyar Karszt-és Barlangkutató Társulat megalakulásának 40. évfordulója alkalmából

1998. december 12-én, szombaton 10⁰⁰ órakor
MTESZ székház, Budapest, II. Fő utca 68. 700. teremben,
melyre minden tagtársunkat szeretettel várunk.

Program:

1. Elnöki megnyitó (Dr. Hevesi Attila)
2. A Társulat megalakulása és fejlődése 1945-ig (Székely Kinga)
3. A hazai barlangkutató 1945 és az újjáalakulás közötti időszakban, a Társulat újjáalakulása és tevékenysége 1958—1966. között (Dr. Dénes György)

Szünet

4. A Társulat fejlődéstörténete 1966-tól napjainkig (Gádoros Miklós)
5. A Társulat jelenlegi működésének problémái, lehetséges jövőkép (Szablyár Péter)
6. Elnöki zárszó (Dr. Hevesi Attila)

Kutatótábor a Magas-Bakonyban

A bakonyi barlangkutató csoportok együttműködésének jegyében a Veszprémi Egyetemi Barlangkutató Egyesület és az Alba Regia Barlangkutató Egyesület 1998. november 20—22-én barlangkutató tábort szervez a Magas-Bakony területén. A tábor helye a PANGEA egyesület pénzesgyőri háza. A tábor során a som-hegyi Róka-lyuk-barlangban, a Futómacskás-barlangban és a Kis-Pénzlik-barlangban folytatunk feltáró munkát.

Várjuk mindazok jelentkezését, akiket érdekel a Magas-Bakony e barlangjainak feltáró kutatása.

Jelentkezés: Schäfer István (06-20/9730-256) vagy
Romhányi Balázs (06-22/530-233).

Schäfer István

Barlangkutatók 4. Nemzetközi Találkozója a Morva Karszton

Jedovnice, 1999. szeptember 1—5.

A rendezvény az Amatérska-barlang felfedezésének 30. évfordulója alkalmából – összekötvé a Cseh Barlangkutató Társulat megalakulásának 20. évfordulója és több más évforduló alkalmából rendezett II. Nemzeti Barlangtani Kongresszussal – kerüli megrendezésre. A külföldi résztvevők számára a Morva Karszt legjellegzetesebb felszíni területeire vezetnek kirándulásokat és speciális túrákat. Ez idő alatt valamennyi idegenforgalmi barlang (4) szabadon látogatható. Esténként dia- és videovetítések, fehér asztal melletti beszélgetések lesznek.

Szállás a jedovnicei kempingben vagy szállodában.

Az előzetes jelentkezést 1998. november 30-ig kell beküldeni.

Részletesebb tájékoztatás és jelentkezési lap a Társulat Titkárságán kapható.

BESZÁMOLÓK

Barlangok városok alatt nemzetközi konferencia

A Társulat 1998. október 5-9. között rendezte meg a Barlangok városok alatt (Subcity '98) nemzetközi konferenciát. A rendezvény 41 regisztrált résztvevője közül nyolcan jöttek külföldről (5 amerikai, 1 angol, 2 osztrák).

A konferencia keretében 29 szakelőadás hangzott el.

A konferencia résztvevői egyetértettek abban, hogy

— a városok alatti barlangokat és üregeket a felettük lévő urbanizálódó térszint és az azon található létesítményeket kedvezőtlen kölcsönhatások veszélyeztetik, amelyeket csak tudatos természet-, barlangvédelmi, ill. tervszerű városvédelmi in-

SUBCITY '98

tézkedésekkel csökkenthetünk;

— a városok alatti barlangok és üregek védelme, a barlangok és környezetük zavartalan együttélése csak mindazon szakemberek együttműködésével biztosítható, akik tevékenységükkel hatással lehetnek erre az összefüggésrendszerre (geológusok, hidrológusok, fizikusok, önkormányzati szakemberek, városépítők, régészek, műemlékvédők, geodéták, geofizikusok, barlangkutatók stb.).

Mindezek ismeretében a konferencia résztvevői javasolják:

– hogy az UIS "Urbanizáció a karszton" munkacsoport tevékenységi körét terjessze ki – önálló részterületként – a városok, ill. lakott területek alatti barlangok és üregek problémakörére;

– hogy 2000-ben a munkabizottság ülését Magyarországon, a területe alatt nagy kiterjedésű barlang- és üreghálózattal rendelkező Tapolca városában (amelyet a konferencia résztvevői a rendezvény alatt személyesen is meglátogattak) rendezzék meg. Ezt a javaslatot a város vezetése és a barlangok kutatásában érdekelt szervezetek is támogatják.

A konferenciát követően a mindössze egy mikrobuszra zsugorodott érdeklődők háromnapos utókiránduláson vettek részt, amelynek keretében a Bükk és az Aggteleki-karszt felszíni és felszín alatti nevezetességeivel ismerkedtek.

Fleck Nóra

13+1 – Totó magyarázatra, avagy találjuk már ki, hogy milyen idő lehet a felszínen?

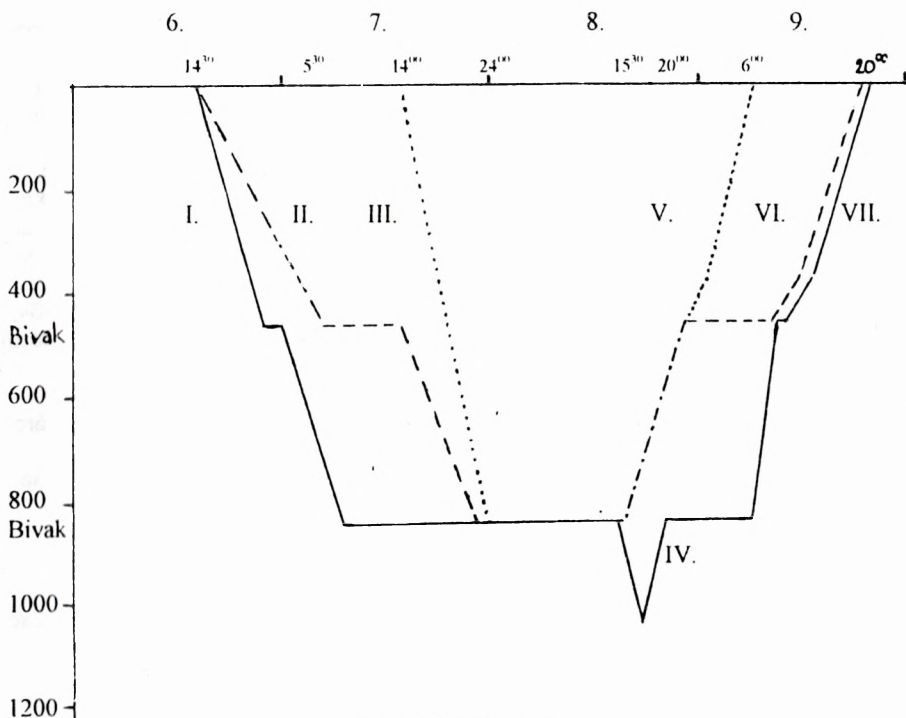
Túrabejáratoló spanyol barlangokról és kanyonokról

Augusztus 1-én indult a társaság a Pireneusok nyugati részén található Illuminako Ateak (BU-56) -1408 m mély barlang bejárására és egyéb kalandokra. Az elindulás még sikerült, de a határátkelés meghiúsult, mert a mikrobusz 3 főre volt vizsgáztatva 9 helyett. 130 km-es kerülő után 6 egyén nyugati bejáró dömpingnek álcázva magát, sikeresen átkelt a bozsoki gyalogos határon. Ausztriában egy temetőnél volt a találka, nagyon örültünk egymásnak.

Harmadikán este értük el a PSM környékét. Másnap megtudtuk egy helybéli barlangász hölgytől, hogy a vadkempingezés ez évtől tilos. Irány Spanyolország! Negyedikén délben kezdtük meg a felcuccolást 1320 m-ről kétszeri fordulóval. Táborunkat a Hoya del Solano (1700 m) óriási katlanban rendeztük be. Másnap a barlangbejáratig (1980 m) csoportos árnyékkeresés volt program. (A MAFC csapata 1995-ben járt már a barlang főbivakjáig (-850 m), nagy segítség volt a csapatnak a helyismeretük.)

A beszerelők 14 órakor szálltak le a barlangba, -300 m-ig szerelték be az aknarendszert 8 óra alatt (a kiszérelés ugyanilyen ütemben történt 10-én). Németh Zsolt (Kutya) által használt 8-as menetfúró óriási segítség volt a régi nittek újrahasonosítására (kb. 15 nitt újrafúrását spóroltuk meg ezzel a módszerrel). Másnap 3 részletben kezdtük meg a leszállást (lásd a grafikont). Legnehezebb feladata a telefonkábel tívó csapatnak volt, a Meandro Oprimodo-t (szabad fordításban Primitív meander) elhagyva az első bivakba (-470 m) 16 óra alatt érték le.

A barlang főágában találtunk benthagyott köteleket, de az erős igénybevételnek kitett helyeken (vizesés) már használhatatlanok voltak. A BU-56 a mészke és ho-

Leszállási diagram

I. Andi, Hoppá, Lajos, Rádi, Frédi
 II. Menyus, Surda, Csaba, Ricsi
 III. Bea, Ferike, Péter, Kutya, Bulldog
 IV. Surda, Ricsi, Rádi, Frédi

V. Kutya, Hoppá, Lajos
 VI. Andi, Menyus, Bea, Ferike, Csaba
 VII. Péter, Surda, Ricsi, Rádi, Bulldog, Frédi

mokkő határán kialakult 10 000 m hosszú barlang, ebből 4500 m-t (a főbivakig) omladékokkal és szűkületekkel bőségesen tarkított járatban tehetünk meg (3 év .ávlatából az emlékek már csodaszépek – de nekünk még nem!!). A telefonkábel a bivakterem elejéig tartott ki, beszereléskor még működött, de a megbeszélte időpontban nem sikerült kontaktust teremteni a felszínnel. A barlangban a telefonra épített az egész csapat, gondolni sem mertünk arra, hogy nem fog működni. Amikor ez megtörtént, megállta a tudomány. Tekintve, hogy az időjárásról 20 órája nem volt hír, a társaság nagy része visszafordulásra szavazott. 4 fő a barlang árvízveszélyes pontjáiig (-1041 m) vállalta a túrát, nehézfegyverzetben: neoprénben ill. gumiruhában. 2 ember maradt a bivakban, megvárni a lent tûrázókat.

Az alsóbb járatra leírásunk nagy vizeket írt. A Roncal Canyon 400 m-es járatában ebben bôven volt részünk, fantasztikus élmény volt a dűbörgő vízben gázolni, feledtette velünk a szörnyű omladékokat. Lassan a víz eltűnt, megint omladékos teremben jártunk, 2—3 méteres szalmacseppkő-erdőben kerestük az utat. 2 óra alatt értük el az időszakos szifont. Gyors végponti csokievés után fájó szívvel indult

vissza a csapat. Kifelé menet a barlang legszűkebb pontján, a Meandro N-ben (-100 m) – kutyának való hely – együttesen megfejtettük a BU-56 rövidítést, ezt most mindenki fantáziájára bizzuk.

A hegyről leereszkedve már csak a kanyonokon járt az eszünk, utunkat az Ordesa Nemzeti Park felé vettük. Itt két gyönyörű kanyont néztünk meg (Sorrosal, Rio Ara), a másodikból nagy erejű esőzés miatt a vége előtt ki kellett szállnunk.

Túráztunk még két átmenő barlangban: Sistema Arañonera, Alba-barlang, de mindkettőt az alsó bejáratból tekintettük meg, okulva a korábbi élményekből. Mindkét esetben az oldaljáratok szebbnek bizonyultak, mint a főág. Kis csapatunk nagy része teljesen kanyonfüggő lett, ki is néztünk egy 600 m szintkülönbségű vad szakadékot, de az időjárás megghiúsította terveinket. Nem ez volt az első eset.

Hazafelé a tengerparti focicsatánál már számunkra is szebbek voltak a BU-56-ról szerzett emlékeink. Ez volt a hatodik 1000 m-es barlang, amelyben magyarok jártak.

A túra résztvevői:

FTSK: Susztek Andrea, Boldogh Tamás, Börcsök Péter, Kántor Zsolt, Rádi Károly Zsólyomi Zsolt;

MAFC: Menyhárt Krisztina, Köblös Csaba, Kulcsár Ferenc, Németh Zsolt, Sass Lajos;

Ariadne: Kovács Richárd, Surányi Gergely;

és akik még nem döntötték el, hogy merre tartsanak, ezért hát összetartanak:

Bende Bea Ω Kovács Ferenc.

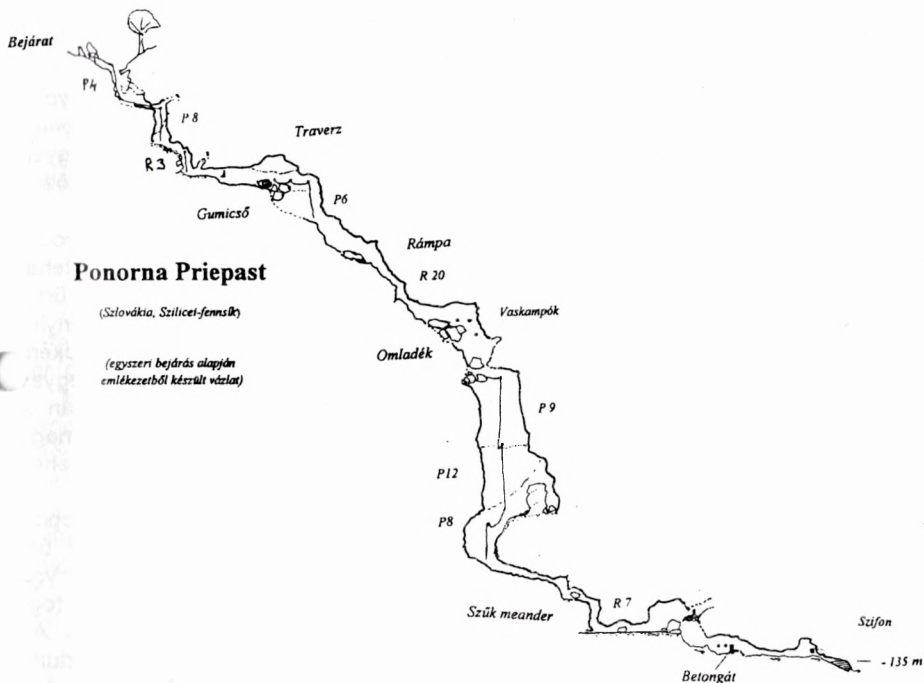
Zsólyomi Zsolt

Kirándulások a környező országok barlangjaiban *Ponorna Priepast* (Szlovákia, Szilicei-fennsík)

A kevésbé ismert és látogatott barlang bejárata 495 méter tengerszint feletti magasságban, mintegy 2 kilométer távolságra található *Silická Brezová* községtől. Mi (a *MAFC Barlangkutató Csoport*) még soha nem hallottunk róla, a frissen vásárolt Szlovák Karszt térképünkön szereplő barlanglistán figyeltünk fel rá a térségben jelentősnek számító 135 méteres mélysége miatt. A térkép néhány soros ismertetője szerint a barlang már 1955 óta ismert, a legjelentősebb kutatások 1979 és 82. között történtek.

Megközelítése legcélszerűbb a faluba vezető műútról a *Kamenec* (584 m) alatt fekvő völgybe vezető szekérúton. A széles völgy alján a szekérút elágazik, itt a jobboldali ágat követve a fiatalos fenyves mellett a völgyben felfelé haladunk, majd jobbra kanyarodva egy töbørsort érünk el. Ennek egyik jól fejlett tagjának az alján található a víznyelő bejárata, amely azonban csak időszakosan, nagy csapadék esetén aktív. A víznyelős töbör mellett közvetlenül a bozót kellős közepén egy nagy méretű, vasból készült, kerékpárok megtámasztására használható állvány található – eredetét és funkcióját még találgatni sem lehet.

A kötelet a bejáratnál, a meredek földes lejtővel induló aknával szemben álló két kötuskó egyikéhez köthetjük, majd néhány métert ereszkedve egy meredeken lejtő, magas hasadékjáratban mászhatunk tovább lefelé. Ez hamarosan lealacsonyodik,

és egy kis szűkületen átbújva az első aknához érünk. Itt egy nitt is található. Az akna 7—8 méter mély, lefelé tágul, az alján két kis omladékos tereplépcső után egy 5 méter mély letörés. Itt természetes kikötési pont található. Ezt egy enyhén lejtő, egyre magasodó folyosó követi, ahol néhány szép állócseppkő és a főtén oldásformák figyelhetők meg. A járat végén ottjártunkkor egy 20—25 méter hosszú összetekert gumicső feküdt, előre jelezvén a végponti szifon létét. Az itt található omladékos letörést a tetején elhaladva mellőzzük (kötélhid), majd a járat legvégén ereszkedünk csak le mintegy 5—6 métert. Innen egy kicsit megváltozik a barlang jellege, a járat meredek, 60—70 fokos lejtéssel ereszkedik lefelé. Ez a rész lemászható, azonban elég csúszós, ezért kellő elővigyázatosság szükséges. Ez a "rámpa" egy omladékkal több szintre osztott terembe torkollik, ahol egy 5 méteres kis lemászást a falba vert vas pöckökkel tettek járhatóvá a barlang hajdani kutatói. Az omladékban lefelé haladva érjük el a barlang legnagyobb aknáját: a mintegy 30 méter mély függőleges hasadék csak a legalján szélesedik teremmé, majd még egy további rövid ereszkedés után egy kúszójárat következik. Ennek vége egy jó lépésekkel és fogásokkal rendelkező 6 méter mély letörés, amelyben lemászva utunkhoz egy gyér vízfolyás csatlakozik. Az egyre magasodó járat egy nagy terembe vezet, amelynek átelleni oldalán egy szép cseppkőfolyás látható. A járat a terem alján balra fordul, majd kisvártatva egy betonból készült gáthoz jutunk. Innen 10—15 méter alacsony járat vezet a végponti terembe, amelyből egy lapos szifonjárat indul, vízzel kitöltve.

Fiatal Barlangkutatók Tábora

Sváb-Alb, Németország, 1998. augusztus 1–15.

Kétévente kerül megrendezésre ez az oktatótábor Németország legnagyobb karsztvidékén, a Sváb-Albban. Az idei táborról a *Tájékoztató* március–áprilisi számából szereztünk tudomást. A résztvevők hét országból (Bulgária, Lengyelország, Litvánia, Magyarország, Németország, Románia, Svájc) érkeztek. A közös nyelv a németen kívül az angol volt.

A tábornak Ulmtól 30 km-re találtak helyet, a Sváb-Alb déli részén. A nagyobb, illetve hosszabb barlangok a lépcsővidék északi részén helyezkednek el, tehát szinte minden nap legalább két órát autókáztunk. Habár több mint 500 üreg található a vidéken, csak kb. harmaduk éri el a 200 m-es hosszúságot, s többnyire vagy szűkek (az itteni barlangászok overallja előbb kopik ki a térdén és a könyökén, mint a fenekén), vagy vizesek. A program a barlangjárás és barlangkutatók egyes elemeinek minél jobb megismerését szolgálta, hogy az emberek ne csupán a kaland kedvéért látogassák a barlangokat. Az egész szpeleológia azonban túl nagy falat volna egy kéthetes táborra, így mindenkinek ki kellett választania a szívéhez legközelebb álló szakterületet.

Kárai Zita a biológiát, e sorok írója a geológiát választotta. A biológiai csoport például a barlangi fauna jobb megismerésével foglalkozott: állatokat fogtak be, meghatározták, dokumentálták őket. Munkájuk eredményéről tudományos publikáció jelenik majd meg. A geológiai csoport főleg általános kérdésekkel foglalkozott: közettannal, paleontológiával, geológiai térképek értelmezésével stb. Az elméletből tanultakat a gyakorlatban is kipróbáltuk, például fossziliákat határoztunk meg a Terebratelöhle-ben. A legérdekesebb a barlangi üledékben talált csontok meghatározása volt.

Több kiránduláson és barlangtúrán vettünk részt. Láthattuk, hogy a Fehér Jura (Malm) mészkőben kialakult barlangok viszonylagos rövidségük ellenére mennyire változatosak. Van itt patakos barlang szifonokkal, szép oldásformákkal, de máshol gyönyörű cseppkőes terem van a magasabb régiókban.

A helyi barlangászokat is meglepte, hogy az aszályos nyár következtében mennyire kevés a víz barlangjaikban. Így történt, hogy neoprén ruhát adtak ránk a Bauerloch-ban (kb. 1,7 km), de azok a szifonok, melyek az év kilenc hónapjában zárva vannak, most szinte teljesen szárazak voltak. Csak a saját izzadságunkban fürödtünk, mert kúszni, azt kellett. Viszont így nem hűltünk ki, míg térképeztünk.

A „szabadnapunkon” a Falkensteiner Höhle-be látogattunk el. Ez egy 3,5 km-es, aktív patakos barlang, többé-kevésbé nyitott szifonokkal. Alaprajzában kicsit hasonlít a Béke-barlanghoz. A forrásnál megyünk be, és a bűvárfelszerelés nélkül átúszhatatlan szifonok miatt kell visszafordulnunk.

A táborhelytől 8 km-re volt a Bärental Höhle. Ez egy alig 300 m-es kuszoda. Volt talán két-három hely, ahol a túra mind az öt résztvevője elfért. Ám mind e kúszás megérte a képződménymentes falak között: a járat végén egy szép kalcitkristály várt.

Ez utóbb említett barlang kivételesen zárható volt, de nem ez a jellemző. Csak akkor zárnak le valamit, ha arra különös indok van: denevér-telelőhely, régészeti lelőhely.

A tábor végén minden csoport beszámolót tartott a munkájáról. Igen látványos volt a mentőcsapat sok humorral fűszerezett bemutatója. Eljátszottak egy barlangi mentést; kb. 30 m kötélből készítettek hordágyat, mentőfóliából sátrat.

A szervezésről, ellátásról, a szakmai színvonalról csak jót tudunk mondani. Volt karbid elleni tüntetés, bár ők se használnak mást az alpesi barlangokban.

A tábor után a Dachstein-év megnyitójára mentünk Hallstattba, ahol újra találkoztunk német barátainkkal.

Sváb Emese

Hirlatz Höhle (kataszteri szám: 1546/007)

A barlang a felső-ausztriai Dachstein-hegységben, Hallstatt fölött, a Hirlatz-falban van. Hossza 85 270 m (1998. őszi adat), függőleges kiterjedése kb. 1000 m. A befoglaló kőzet triász korú, kb. 1500 m vastagságú Dachsteini Mészkö. A barlangot a helyi barlangászok fedezték fel 1948-ban. Ma a Hallstatt–Obertrauni Barlangászklub kutatja. A felfedezéstől 1983-ig 8 km-t találtak csupán – ezt nevezik régi résznek –, s ezután bukkantak rá arra a részre, amellyel három év alatt 50 km-esre növelték a barlang hosszát. Azóta minden évben találunk néhány km-t. Ma már elég nehéz a kutatás: minimum egyszer bivakolni kell, hogy újabb részekbe sétálhassanak be! A barlang több részből áll, létezik például a Keleti- és Nyugati-ág, melyek genetikailag két külön rendszer, s csak egy keskeny folyosó köti össze őket. A legmagasabban elhelyezkedő járatokat Schwabenlandnak nevezik, mivel felfedezőik németek voltak.

A Dachstein-év megnyitójára érkezünk Hallstattba (amely egybeesett az Osztrák Barlangkutatók Szövetségének éves gyűlésével, melyen rajtunk kívül 15 fős magyar barlangász csoport is részt vett). Innen indultunk egy kisebb túrára, hogy legalább izelítőt kaphassunk ebből a hatalmas rendszerből. Ahogy egy tisztességes alpi barlanghoz illik, már a bejárathoz való eljutás sem volt egyszerű feladat – főleg esős időben. Utunkat fix kötelek és létrák segítették, így tíz helyett egy órába telt a Régi bivakhoz eljutni, még azzal együtt is, hogy a további kiépítés érdekében mindegyikünk 4 m-es létrát cipelt. A járatok méretei impozánsak. Jellegzetes formák találhatók itt: erősen korrodált falak, ördögmalmok. Egy helyen 35 m-es aknárt kellett létrán kimászni. A kürtő még ment tovább felfelé, és összeszakadt egy párhuzamos, 20 m átmérőjű aknával, amelyen híd vezetett át. Ezt a helyet Schachthalle-nak nevezik. A hídon túl kezdődik az év elején robbantás segítségével föltárt új szakasz. Sajnos még nem sikerült a felfedzőknek az egészet bejárniuk, nem volt rá elég idejük, hogy továbbsétáljanak a 15 m széles, 5 m magas járatban. Mi is csak egy darabig mentünk előre, de így is láthattuk a kalcitól hófehér partú Märchensee-t.

Az egészben a legjobban az tetszett, hogy ebben a barlangban a németek az osztrákokkal a legnagyobb egyetértésben dolgoznak együtt, és örülnek egymás sikereinek. Bárki bekapcsolódhat a barlang kutatásába, hiszen a Dachstein-év programjában november közepén szerepel egy Hirlatz-kutató hétvége.

Szintén a Dachstein-év alkalmából jelent meg egy szép színes összefoglaló a barlangról *Die Hirlatz Höhle* címmel. Ára 390 ATS. Bővebb információ kérhető az MKBT-ben.

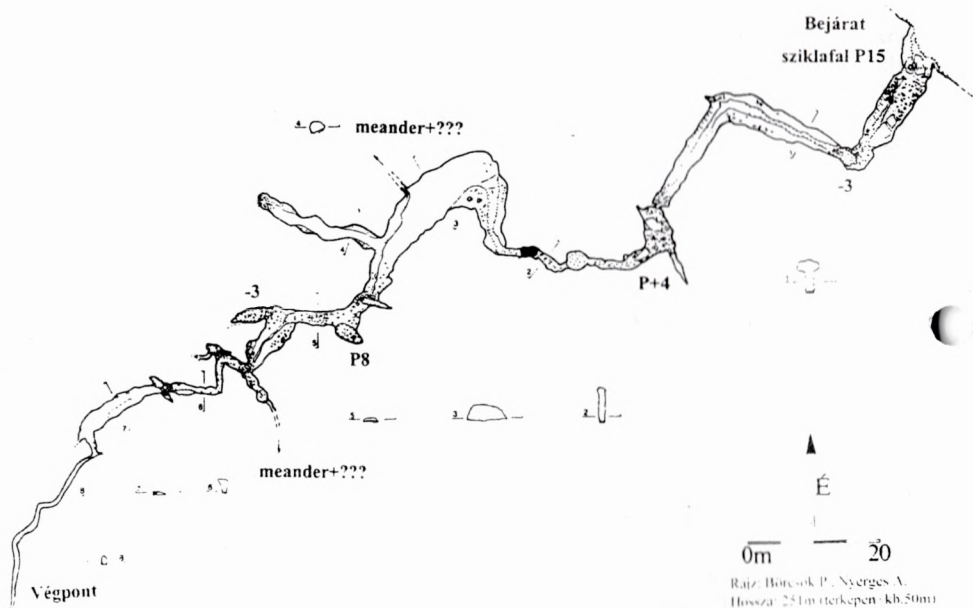
Sváb Emese

Nyári tábor a Caninon

1998. augusztus 26-30. között egy meglehetősen rövidre sikeredett kutatótábort tartottunk a Caninon, Sella Nevea fölött kb. 1600 méteres tengerszint feletti magasságban. A tábor helyszínét még Pünkösdkor, egy hétvégi terepbejáráson Kucsera Marci és barátai társaságában jelöltük ki a M. Gortani újonnan feltárt járatai fölött. A májusi hóolvadáskor jól választottunk. A sziklafalaktól övezett kicsiny katlan "ideális" táborhelynek bizonyult. Augusztusban a helyszínre érve örömmel konstatáltuk, hogy a dimbes-dombos buckákön nincs egyetlen tenyérnyi sík hely sem a sátrak számára, de viszont ivóvíz sincs. Ám a kutatási terület mindössze 5—10 percnyre van.

A tábor néhány napja alatt több erősen huzatos lyukat megbontottunk és számos hasadékba beereszkedtünk. Az egyikben, a H-4-es jelűben -104 méteres mélységet értünk el, ott azonban masszív törmelék zárta el a folytatást. Mint kiderült, alig több mint 100 méter választott el bennünket a Gortani új részzeitől.

A tábor azért hozott eredményeket is. A korábbi, pünkösdi bejárásakor Kagyóék (Kunisch Péter) egy 50 méteres sziklafalban találtak egy 70 méter hosszú barlangot (Pünkösdi-barlang), a végén egy kúrtóval. A nyári tábor idején pedig ebben a barlangban néhány méter mászással egy meanderező folyosóba sikerült bejutni és azt mintegy 300 méter hosszúságban feltárni. A járat végén az omlásból erős, dübörgő huzat tört elő. Leóék hősie akarása ellenére azonban néhány méter után le kellett állni a veszélyesnek mutakozó bontással. Az omlás összefüggést mutat a közelben húzódo Principe Piemonte barlang -50 m-es végpontú aknájával, és kb. 150—200 méterre megközelíti a vele azonos szinten húzódo Vianello barlangrendszerét.

Rajz: Horcsok P., Nserges A.
Hossza: 251 m (térképen kb. 50 mm)

A rövid, de hangulatos néhány nap tanulságaként elmondhatjuk, hogy itt még a felszín is tartogat meglepetéseket. Lehet, hogy ezentúl nemcsak februárban, hanem nyáron is rendszeresen visszatérnek ide a magyar barlangkutatók.

Részvevők:	Arany Andrea	Németh Zsolt (Kutya)
	Börcsök Péter	Nyerges Attila (kis Moha)
	Csekő Ábel	Nyerges Miklós (Moha)
	Hlavács György	Szabó Lénárd (Leó)
	Molnár Tamás (Függő)	Vajdics Andrea (Pac)

Börcsök Péter

III. Élettani, Klimatológiai és Mikrobiológiai Expedíció, Aggtelek

1998. június 10. és 28. között harmadik alkalommal rendeztük meg expedíciónkat, ezúttal a Baradla-barlang aggteleki szakaszán.

A kutatás gerincét – az előző akciókhoz hasonlóan – tíz napos barlangi tábor alkotta, amelynek keretében tíz fő hét napot töltött a barlang aggteleki szakaszán, a Csónakázó-tó második zsilipjénél kialakított táborhelyen. A barlangászok munkáját a felszínen, a kemping területén elhelyezett bázistábor segítette, ennek létszáma a kutatókkal együtt tizenöt fő volt.

Az expedíció során elvégeztük a Hangverseny-terem és a Barlang öre közötti szakasz klimatológiai felvételezését (ideértve a radon-mérést, a barlangi aeroszol szilárd frakcióinak elemzését és a csepegő vizek, valamint a patak vízkémiai vizsgálatát), illetve a teljes rövidtúra szakasz mikrobiológiai vizsgálatát. Az eddigi lehetőségeinket nagy mértékben meghaladó műszerezettséggel több fiziológiai mutatóra kiterjedő élettani vizsgálatokat végeztünk a barlangászokon, amelyhez a terhelést a Retek-ágban végzett kűrtömászások biztosították. Ezek során eddig még nem dokumentált járatszakaszt is találtunk.

Expedíciónk sikeréhez a résztvevők munkáján kívül számos intézmény és vállalat is hozzájárult, segítségüket ezúton is szeretnénk megköszönni. Köszönetünket kell kifejeznünk az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság dolgozóinak és személy szerint Salamon Gábor Igazgató Úrnak, az ő segítségük nélkül nem jöhetett volna létre az expedíció. A támogatásokért, illetve a kutatáshoz szükséges eszközök rendelkezésre bocsátásáért hálásak vagyunk az alábbi szervezeteknek és személyeknek:

Hegyí János, Lakatos János - Radiometer Hungária
 Erdős Tamás, Vértes László - Pharmaqualid Kft.
 Vereczkey Gábor dr. - Haynal Imre Egészségtudományi
 Egyetem
 Petrekanits Máté dr. - Humet Klinika
 Nagy Ferenc - ÁNTSz Veszprém megyei Intézete
 Nagy Richárd dr. - BIOTEST Hungária Kft.
 Merck Hungária Kft.
 Kádár Mihály dr. - Országos Környezetegészségügyi
 Intézet Vízhigiénés Osztály
 OKI Levegőhigiénés Osztály PHAR-laboratórium
 Johan Béla Országos Epidemiológiai Központ Bakterio-
 lógiai Osztály

Weidinger Tamás dr. - ELTE Meteorolo-
 giai Tanszék
 Gábris Gyula dr. - ELTE Természetföld-
 rajzi Tanszék
 Sági Imre - Budai Várbarlang
 Bayer Hungária Kft.
 Polifoam Kft.
 Erdészeti Tudományos Intézet
 Csendes és Fia Kft.
 ZOMA Hungária Kft.
 Gonda Béláné
 Reszler István - Gilt-More Kft.
 Tóth Béla dr.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK

ELNÖKSÉGI HATÁROZATOK

Elnökségi ülés: 1998. szeptember 24.

Az Elnökség

– meghallgatta a főtítkár tájékoztatását a Barlangok városok alatt c. nemzetközi konferencia szervezésének állásáról, és megállapította, hogy a konferencia megfelelően elő van készítve, s megvan a garancia a sikeres lebonyolításra;

– tudomásul vette a Barlangkutatók Szakmai Találkozójának előkészítéséről szóló tájékoztatást;

– meghallgatta a Karszt és Barlang folyóirat elmaradt számai jelenlévő szerkesztőinek tájékoztatását a kiadványok előkészítéséről. Az elhangzottakat követően elfogadta azt a javaslatot, hogy a számok a leszerkesztést követően, az eredeti naptári év feltüntetésével, de nem feltétlenül egymást követően jelenjenek meg;

– foglalkozott a Társulat által kiadott, de időközben lejárt szakértői engedélyek helyzetével. Úgy határozott, hogy a Társulat a lejárt engedélyeket a korábbi feltételek szerint, 3000 Ft érvényesítési díj ellenében meghosszabbítja. Esetleges új szakértői engedélyek kiadásának jövőbeni szabályozását a főtítkár előkészíti;

– az 1999-ben esedékes tisztújítás előkészítése ügyében úgy határozott, hogy a kérdéssel a folyó év november 12-én megtartásra kerülő soron következő ülés keretében foglalkozik, amikor is az ülés egyetlen napirendi pontja a Társulat további jövőjének kérdése lesz;

– 28 fő tagfelvételi kérelmét elfogadta.

Tájékoztató az 1996. évi SZJA 1 %-ok felhasználásáról

A személyi jövedelemadóról szóló CXXVI. törvény jogot ad a magánszemélyeknek arra, hogy befizetett jövedelemadójuk 1 %-ának közcélú felhasználásáról – a törvényben megjelölt kedvezményezett javára – írásos nyilatkozatban rendelkezzen.

Fenti módon 1997-ben a Társulat tagjainak és pártolójainak jóvoltából a Társulat javára

268 026 Ft, azaz Kettőszázhatvannyolcezer-huszonhat forint
érkezett be.

Ezt az összeget a tagság informálását szolgáló, országos terjesztésű *MKBT Tájékoztató* (korábban *Műsorfüzet*) megjelentetésére fordítottuk.

A Társulat ezúton mond köszönetet mindazoknak, akik ezzel, a Társulat életében nélkülözhetetlen anyagi hozzájárulással támogatták az egyesület működését.

Kérjük, hogy lehetőségükhöz mérten jövőre is járuljanak hozzá a Társulat működtetéséhez. A rendelkezés módját a következő számban közöljük.

CHOLNOKY JENŐ KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI PÁLYÁZAT 1998. évi eredmények

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat keretén belül működő barlangkutató csoportok és személyek által barlangokban végzett feltáró és tudományos munka dokumentálásának fellendítése, a dokumentáció színvonalának emelése, valamint a KTM TvH Barlangtani Osztálya barlang-nyilvántartási rendszerének fejlesztése érdekében a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium és az MKBT elnöksége a Cholnoky Jenő Karszt- és Barlangkutató Pályázatot az 1998. évre az előző évekhez hasonlóan egyéni és csoportos kategóriában írta ki. A pályázat díjazásához szükséges anyagi fedezetet a Barlangtani Osztály kérése alapján a Minisztérium biztosította, melynek bruttó összege ebben az évben 1 200 000 forint volt. Ez az összeg magába foglalta a pályázatok díjazásának, valamint a pályázat lebonyolításának költségét.

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat kutatócsoportjai, illetve kollektívái közül 18, egyéni kutatók közül pedig 15 adott le 1997. évi tevékenységéről a pályázatra kutatási jelentést. Egyéni kategóriában 5 pályamunka nem felelt meg a kiírási feltételeknek, mivel a szerzők egyike sem tagja a Társulatnak. Ennek megfelelően 10 egyéni pályázat került elbírálásra. Csoportos kategóriában a kiírási feltételeknek mindegyik pályázat megfelelt, közülük azonban tartalma miatt egy anyag nem volt értékelhető.

A Társulat Választmánya által is jóváhagyott 5 tagú bíráló bizottság (*Székely Kinga elnök, Hazslinszky Tamás, Lénárt László, Maucha László és Szunyogh Gábor*) úgy döntött, hogy **egyéni kategóriában** külön értékeli a témával hivatásosan, illetve társadalmi tevékenységként foglalkozó pályázók munkáit. Az egyes speciális szakmai témákban felkért szakértők véleményét is felhasználva a bizottság tagjainak véleménye, illetve összesített pontszámai alapján az alábbi eredmény született.

Egyéni pályázat - hivatásos kategória

I. díj – 30 000 Ft:

Dr. Haki József: Több tudományos cikk, egy könyvfejezet, PhD disszertáció, valamint egy nemzetközi konferencián elhangzott előadás anyaga, valamennyi radonutalás témában

III. díj – 10 000—10 000 Ft:

Dr. Veress Márton: Karr tanú- és szigethegyek, valamint Karrmeanderek című dolgozatai.

Dr. Szunyogh Gábor—Dr. Lakotár Katalin—Szigeti Ilona: Nagy területet lefedő karrvályú-rendszer struktúrájának elemzése című dolgozata.

Egyéni pályázat - nem hivatásos kategória

I. díj – 30 000 Ft:

Németh Róbert: Adatok a Kab-hegy általános karsztfejlődéséhez című dolgozata.

III. díj – 10 000 Ft—10 000 Ft:

Kertai József: Bronz-barlang, Nagykovácsi című dolgozata.

Varga László: A Bársza-katlan barlangjai és karsztmorfológiai viszonyai című dolgozata.

Könyvjutalom:

Horváth E. Tamás—Zentai Zoltán: Újabb adalékok a magashegyi vertikális karsztformák morfofenetikájához című dolgozata.

Csoportos kategória**I. díj – 150 000 Ft:****Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület**

Összességében a Gerecse-hegységben végzett tervszerű feltáró, barlangvédelmi és dokumentációs munkáért, valamint a tudományos vizsgálati eredmények feldolgozásáért. Pontszám: 86.

II. díj – 100 000—100 000 Ft:**Bekey Imre Gábor Barlangkutató Csoport**

Kiemelten a Pál-völgyi-barlangban végzett magas színvonalú tudományos munkáért és a feltáró kutatás eredményeinek dokumentálásáért. Pontszám: 76.

Alba Regia Barlangkutató Csoport

Összességében a Bakony-hegységben végzett barlangfeltáró és dokumentációs munkáért, valamint a tudományos vizsgálati eredmények feldolgozásáért. Pontszám: 75.

Veszprémi Egyetemi Barlangkutató Egyesület

Összességében a Bakony-hegységben végzett barlangfeltáró és dokumentációs munkáért, valamint a tudományos vizsgálati eredmények feldolgozásáért. Pontszám: 75.

BEAC Barlangkutató Csoport

Kiemelten az ország több karszterületén végzett eredményes barlangfeltáró munkáért és annak dokumentálásáért. Pontszám: 74.

III. díj – 80 000 Ft**Plózer István Víz alatti Barlangkutató Szakosztály**

Kiemelten az ország több karszterületének vízes barlangjaiban folytatott feltáró munkáért, annak magas színvonalú dokumentálásáért. Pontszám: 71.

Kiemelt tudományos különdíj – 60 000 Ft:**Élettani és Klimatológiai Munkacsoport**

A Csereszegtomaji-kútbarlangban megrendezett "expedíció" tudományos vizsgálati eredményeinek kimagasló szakmai feldolgozásáért és dokumentálásáért.

Feltáró tevékenységért különdíj – 50 000 Ft:**Troglonauta Barlangkutató Egyesület**

A Buda-barlangban és a Naszályi-víznyelőbarlangban végzett feltáró tevékenység példaértékű ismertetéséért és dokumentálásáért.

Dokumentációs különdíj – 50 000 Ft:**MKBT Vulkánszeleológiai Kollektiva**

A nemkarsztos barlangok kiemelkedő értékű dokumentálásáért.

Könyvjutalom:**Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület****MÁFI Barlangkutató Csoport****Plecotus Barlangkutató Csoport****Pro Natura Karszt- és Barlangkutató Egyesület****Styx Barlangkutató Csoport****A csoportos kategória eredményének összesítése:**

csoport	össze- foglalás	feltárás, védelem	tudo- mányos	doku- mentáció	csoport- élet	össz. pont	helyezés
Alba Regia	10	18	17	15	15	75	II. díj
BEAC	6	25	8	20	15	74	II. díj
Bekey I. G.	10	10	25	18	13	76	II. díj
Benedek E.	1	2	5	6	10	24	
Élettani és Klimat. Munkacsoport	-	-	25	-	-	25	kiemelt különdíj
Gerecse	10	20	20	23	13	86	I. díj
Heliktít	2	5	5	-	5	17	
JPTE	-	3	15	-	5	23	
M. Loubens	9	10	3	10	15	47	könyvjut.
MÁFI	8	10	20	8	6	52	könyvjut.
MKBT Vulkán.	10	2	8	25	10	55	különdíj
Plecotus	8	15	5	18	7	53	könyvjut.
Plózer I.	9	20	10	25	7	71	III. díj
Pro Natura	-	10	18	-	10	38	könyvjut.
Styx	6	10	4	11	12	43	könyvjut.
Troglonauta	-	25	8	5	2	40	különdíj
Veszprémi E.	10	15	18	18	14	75	II. díj

A jövő évi pályázat kiírását a Tájékoztató következő számában, a minisztériumi jóváhagyás után tesszük közzé.

Juhász Márton
a Bírálbizottság tükára

Megjelent

Bagaméri Béla—Márton Ilona: Lámpafényben: a barlangvilág c. könyv. A 190 oldalas, színes borítójú, fekete-fehér fotókkal és grafikákkal illusztrált A/5 formátumú kiadvány ára 400 Ft. Kapható a Társulatban. Egyúttal kérjük mindazokat, akik egy korábbi felhívás alapján a könyvre 300 Ft előjegyzési összeget befizettek, szíveskedjenek a könyvet átvenni, s egyúttal a még esedékes 100 Ft-ot egyidejűleg befizetni.

Barlangolások a Bükkben (Túraajánlatok a barlangokat is kedvelő természetjáróknak). A 65 oldalas, színes borítójú, színes és fekete-fehér fotókkal, grafikákkal illusztrált A/5 formátumú füzetet a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület adta ki, ahol be is szerezhető. A Társulatnál történő árusítás feltételei a lapzártakor még nem tisztázták.

Földrajzi felvétel

A barlangi sikló - Liz Price

A Dél-Ázsiai barlangokban gyakran előforduló barlangi sikló (*Elaphe taeniura*) az egyetlen kígyófaj, amelyik egész életét – valódi troglolitaként – a föld alatt tölti. *H. N Ridley* számolt be először létezésükről 1898-ban egy Kuala Lumpur környéki barlangból. Átlagos hosszúságuk 2 méter, színük az előfordulási helytől függően különböző lehet. Harapásuk – ha bekövetkezne – ártalmatlan, de általában igen békések és nem zavartatják magukat a barlangkutatók jelenlétében sem. Denevérekkel és esetenként a barlangokban előforduló madarakkal táplálkoznak, természetes ellenségük nincs.

(INTERNATIONAL CAVER 1998 (22) pp. 18. - angol nyelven)

L'Abisso Led Zeppelin (Olaszország) - Paolo Manca

Új barlangot tártak fel a trieszti barlangkutatók a Monte Canin (*Friuli-Venezia Giulia*) olasz oldalán. Az új barlang, melynek bejárata 2130 méter tengerszint feletti magasságban nyílik, 960 méter mély és a még felmértetlen részekkel együtt megközelíti az 5000 m-es hosszúságot. A barlang bejáratát még 1992-ben találták meg a Società Adriatica di Speleologia tagjai, és 270 méter mélységig akkor be is járták azt. 1994 óta kutatják ezt a helyet különböző trieszti csoportokból verbuválódott fiatalok. Az új barlang – hasonlóan a korábban megismertekhez – tipikus alpesi jelleggel bír, néhány helyen kisebb freatikus zónákat keresztezve. A hidrológia hovatartozása még nem tisztázott: amennyiben az itt lefolyó vizek a szlovén oldalon jelennek meg, komoly mélység érhető el továbbkutatásával.

(SPELEOLOGIA 1997. (36). pp. 37 és 1997. (37). pp. 119. - olasz nyelven)

Kambodzsa '1996 - Michael Laumanns

Egy német–kambodzsai közös expedíció 33 új barlangban 11,5 km új járatot térképezett fel 1996 januárjában Kambodzsa DNY-i Kampot tartományban közel a vietnámi határhoz. Ez volt a távol fekvő ázsiai országba vezetett első szpeleológiai expedíció. A leghosszabb barlang 1810 méter hosszú (*Roung Dei Ho/ Thom Ken*). Számos barlangban kb. 1400 évvel ezelőtt felállított Shiva templomokat találtak, melyek megismerése a terület korai történelmének tanulmányozásához nyerhet nagy jelentőséget. A jó térképek és fekete-fehér fényképfelvételek mellett praktikus információkat is tartalmaz a leírás, így megtudhatjuk, mennyibe kerül egy kiló karbid, vagy honnan lehet térképet beszerezni.

(Mitt. Verb. dt. Höhlen u. Karstforsch. München 1996. 42. (3) pp. 54–59. - német nyelven)

Brazília karsztjainak és barlangjainak rövid bemutatása - A. Auler & A.R. Farrant

Brazília területének mintegy 5—7 %-t fedi mészkő, ami – nagy országról lévén szó – óriási területet jelent (425 000—600 000 km². A legnagyobb egybefüggő karszterületek Brazília középső részén találhatóak (*Bambuí* és *Una*), itt nyílik az ország legnagyobb barlangrendszere a 65,5 km hosszú *Toca da Boa Vista*. Jelentős karszterületek találhatóak még DK-en az *Açungui* hegyvidékén és keleten is (*Corumbá*). Általában Dél-Amerika ezen részén nagy területű vízszintes településű mészkőrétegek találhatóak, nem túl nagy vastagságban. A klíma itt szezonális jellegű (csapadékos nyár, száraz tél), de a csapadék mennyisége általában kevesebb mint évi 1500 mm. 1993-ban mintegy 2000 barlangot tartottak nyilván Braziliában, melyeknek mintegy 80 %-a képződött mészkőben. Középső-Braziliában jelentős kvarcitban képződött karszterületek terülnek el, ahol a világ leghosszabb ilyen kőzetben képződött barlangjai közé sorolható 2750 m hosszú *Gruta das Bromélias* is található, de az ország legmélyebb barlangja a *Gruta do Centenario* (-454 m, lásd még: OCARSTE (brazil) 1998. áprilisi száma, jó térképpel, INTERNATIONAL CAVING 1998. (22). p.19.) is itt nyílik. E területek színvonalas, részletes ismertetését 6 ábra és 55 irodalmi hivatkozás kíséri.

(*Proc. Univ. of Bristol Speleological Soc. 1996. (3). p. 187—200. - angol nyelven*)

Das Estergebirge (Németország) - monográfia

A reprezentatív kiállítású, terjedelmes különszám a Bajor-Elő-Alpok egyik fontos karszterületéről összegyűlt ismereteket foglalja össze. Az *Estergebirge* ÉK-re fekszik a híres üdülőhelytől, *Garmisch-Partenkirchentől*. A terület hosszú ideje a müncheni barlangkutatók fő kutatási terepe, feltáró és tudományos eredményeiket foglalja össze ez a kötet. A bevezetőben a történeti áttekintés mellett a hegység klímájáról, vegetációjáról és gazdasági vonatkozásairól ír. Az ezt követő fejezetek a geológiát, a hidrológiai összefüggéseket és a felszíni karsztformákat tárgyalják. Az 5., egyben legnagyobb fejezet magukkal a barlangokkal foglalkozik. A legjelentősebb ezek közül a 2900 méter hosszú és 78 méter mély *Frickenhöhle*. Az ezt követő fejezetek sorrendben a barlangok flóráját és faunáját ismertetik, beszámolnak a barlangi turizmus és a barlangvédelem problémáiról, a terület üregeihez kapcsolódó legendákat, történeteket írnak le, és végül egy rövid összefoglalást olvashatunk az itt található mesterséges üregekről, bányákról (sok fekete-fehér fotóval, térképekkel).

(*Karst und Höhle 1996-97 különszáma, 318 p. - német nyelven*)

Összeállította: Nyerges Miklós

A BARLANGNAPI BESZÁMOLÓ

– melynek beérkezéséről úgy látszik le kell mondanunk –

HELYE

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
1027 Budapest, Fő utca 68.

NYOMTATVÁNY